dos žemės. Po juo maždaug 2 m gylyje fiksuotas XVI a. kultūrinis sluoksnis (periferinis miesto kultūrinis sluoksnis) su gausiomis kaulų atliekomis bei keramika. Giliau slūgsojo natūralus kietas durpių sluoksnis, kuriame aptiktas įkaltas kuolas. Senosios turgavietės aplinkoje buvo iškastas *šurfas 2*. Po XX–XIX a. kultūriniais sluoksniais iki vandens lygio ir giliau ėjo ištisinis griuvenų sluoksnis. Greičiausiai šurfas buvo iškastas užverstos griovos vietoje. Žvalgant trasą fiksuotas XX a. pradžios turgavietės sluoksnis, kalkių skiediniu rišti turgaus halės akmeniniai pamatai. Giliau glūdėjo laivų balasto sluoksniai – stambus gelsvas žvyras su stambiais titnagais.

Danės pakrantėje buvo iškasti 2 šurfai – 3 ir 4. *Šurfas 3* pataikė į senvagę – čia po buvusiu akmeniniu grindiniu iki pat vandens lygio kastas supiltinis gruntas. *Šurfe 4* po XX a. supiltiniais sluoksniais aptiktas XVIII a. pustyto smėlio sluoksnis ir senasis žemės paviršius, kuris dabar yra vidutiniškai 1,1 m gylyje. *Šurfe 5* po XX a. sluoksniais fiksuotas intensyvus juodas humusingas juodžemis – žemos pelkėtos vietos liudininkas. Po juo iki įžemio buvo siaurais horizontais išsisluoksniavę smėlio ir humuso sluoksniai, rodantys, kad Danės upė per potvynius šioje vietoje išsiliedavo.

Radiniai perduoti į MLIM.

Pilies, Žvejų, and Danės Streets

In 2011, a field evaluation was conducted at the power cable sites in Pilies, Žvejų, and Danės Streets in the territory of the Klaipėda Castle site, Klaipėda Old Town, and the Old Town's suburbs (Fig. 1). Five test pits (a total of 20 m^2) were excavated and the roughly 610 m long cable route was surveyed. A dark black earth bank that forms a ravelin was discovered in test pit 1 and under this bank, at roughly a depth of 2 m, a 16th-century peripheral urban cultural layer with an abundance of bone waste and ceramics. Below this lay a natural hard peat layer, into which stakes had been driven.

Vita Bukantaitė

Bangų gatvė 5A

2011 m. birželio–lapkričio mėnesiais Klaipėdos senojo miesto vietoje su priemiesčiais (UK 27077), Bangų g. 5A BRIAI vykdė archeologinius tyrimus. Tyrimų tikslas buvo renovuojant čia stovintį pastatų kompleksą ištirti naujo priestato su rūsiu vietą bei požeminių komunikacijų tiesimo vietas sklypo teritorijoje ir šiluminės trasos linijos tiesimo vietą greta šio sklypo. Šioje Klaipėdos senamiesčio dalyje archeologiniai tyrimai iki tol nebuvo atliekami.

Buvęs tabako fabrikas yra į PR nuo Klaipėdos senamiesčio, už jo išorinių bastioninio tipo gynybinių įtvirtinimų, prie iš XVI a. užmiesčio kelio išaugusios gatvės, nuo XVIII a. II pusės vadintos Malūno pylimu (vokiškai *Mühlendammstrasse*) (nuo toliau į R esančio malūnų tvenkinio – dabar Trinyčių ežero), užmiesčio Malūnų kalno gyvenvietės V krašte. Bangų gatve ji pervadinta pokario laikotarpiu. 1840 m. miesto sklypų plane šioje vietoje nurodomas didelis sklypas, kuriame buvo sodas. Po 1854 m. gaisro čia žymima dirbama žemė. 1912 m. sklype pastatytas Lelb Werblowsky tabako ir cigarečių fabrikas. Pokariu jo patalpose trumpą laiką buvo įkurta vokiečių karo belaisvių, valiusių miestą nuo griuvėsių, stovykla. Nuo 1954 iki 1997 m. čia veikė Klaipėdos tabako fabrikas, 2001 m. parduotas Klaipėdos savivaldybei. Senasis tabako fabrikas

buvo dabartiniame 5 aukštų mūriniame keturkampio plano pastate sklypo gilumoje. Arčiau gatvės stovintis vieno aukšto administracinis pastatas statytas prieškariu, po karo ne kartą rekonstruotas, todėl menų inkubatoriaus projekto rengėjų buvo pripažintas nevertingu ir nugriautas.

Buvo tiriamas visas užstatomas plotas, kuris yra senojo tabako fabriko P pusėje. Iš viso čia ištirta 580 m^2. Ploto paviršius beveik tolygiai nuolaidėjo ŠV kryptimi per 70–90 cm. Nuardžius 10–20 cm storio fabriko kiemo asfalto sluoksnį, buvusį į R nuo nugriauto jo priestato, po juo aptikti per vieną sluoksnį sukloti 15–30 cm skersmens akmenys, dėti virš iki 30 cm storio gelsvo supilto smėlio sluoksnio. Šiame sluoksnyje vietomis pasitaiko rusvo žvyro intarpų su raudonų plytų priemaišomis, paskirų kriauklių. Giliau buvo pilko maišyto priesmėlio sluoksnis. Visi šie sluoksniai susiformavę XX a. II pusėje, todėl iškasus bandomuosius šurfus buvo nukasti mechanizuotai. Toliau maždaug nuo 1 m gylio buvo kasama rankiniu būdu sluoksniais po 20 cm. Ir giliau esantis gelsvo smėlio sluoksnis buvo susiformavęs maždaug tuo pačiu laikotarpiu – XX a. Tai liudija jame aptikti stiklų, surūdijusių puodų fragmentai, kriauklės. Čia balastiniu smėliu užpilta gilesnė įduba. Supilto smėlio sluoksnis buvo iki 2,4 m gylio (1 pav.). Ties buvusio tabako pastato P siena jis siekė pastato antrą aukštą. Čia 2,4–2,6 m gylyje pasiektas įžemis – melsvas molis. Storesnis jis buvo sklypo V dalyje, kur siekė iki 2,6–3,1 m gylį. Jame rasta paskirų XVIII a. radinių: geležies lydymo atliekų, keramikos šukių, kaolino pypkių kotelių bei galvučių, keletas koklių fragmentų, iš kurių vienas neglazūruotas buvo su augaliniu motyvu (2 pav.). Šis kultūrinis sluoksnis datuojamas XIX a. Visame tiriama-

1 pav. Supiltiniai sluoksniai tyrinėtame plote iš PV. V. Bukantaitės nuotr.

Fig. 1. Fill layers in the excavated area, as seen from the SW.

1

2

0 5 cm

2 pav. Kokliai iš perkasos 1 supiltinių sluoksnių: 1 – 0,8–1 m, 2 – 1,8–2,2 m. V. Bukantaitės nuotr.

Fig. 2. Stove tiles from the fill layer in trench 1: 1 – 0.8–1 m, 2 – 1.8–2.2 m.

me plote rasta daug titnago, prof. Algirdo Girininko nuomone, kilusio iš Vokietijos, Danijos, Švedijos ir kitų Baltijos pakrančių šalių.

Išskirtiniai radiniai aptikti tiriamo ploto PR dalyje, arčiau sklypo ribos, jau įžemio lygyje. Tai veršelio ir poros šunų griaučiai. Veršelis rastas 3,2 m gylyje. Jis įkastas į šviesiai pilką, kiek gelsvesnį molį, galva P (70°) kryptimi (3 pav.). Griaučiai 1,15 m ilgio, 40 cm pločio. Veršelis paguldytas ant kairiojo šono, kaklas ištemptas, priekinės kojos sulenktos, pabruktos po pilvu, dešinioji pėda guli ant kaulo, esančio virš pėdos. Galinės kojos sulenktos, dešinioji labiau. Šalia veršelio aptikti 2 rąsteliai: vienas 70 cm ilgio, 8 cm storio guli ŠP kryptimi, į V šalia jo ta pačia kryptimi – 55 cm ilgio ir 4 cm storio. 74 cm į V nuo veršelio griaučių, irgi 3,2 m gylyje rasta ant kaktos gulinti šuns kaukolė, galva orientuota į ŠV (180°). 77 cm į Š nuo jos 29x22 cm dydžio plotelyje rasti sunykę kaulai – panašu, kad šuns kūno. Šalia šių kaulų į PR pusę aptikta 44x18 cm dydžio supuvusio rąsto liekanų. Kita 29x17 cm dydžio šuns kaulų koncentracija rasta į ŠV nuo pirmojo šuns galvos. Jie priklauso suriestam šuniui be galvos, įkastam į šviesiai pilką molį. Į Š nuo šių kaulų aptiktas 44x13 cm dydžio supuvęs rąstas. Šie radiniai liudija šioje vietoje XVIII a. ar XIX a. I pusėje buvusią kritusių gyvūnų užkasimo vietą.

Vandentiekio ir kanalizacijos trasų vietose buvo iškasta 13 šurfų po 1 m^2. Rasta išlikusių stiklo butelių, keramikos, koklių fragmentų, geležies, stiklo šukių. Visi rastieji radiniai datuojami XX a.

Šiluminė trasa buvo tiesiama už buvusio tabako fabriko ribų, Kulių vartų sankryžos link, per čia esantį pėsčiųjų taką ir automobilių stovėjimo aikštelę. Jos vietoje po grindiniu

3 pav. Veršelio griaučiai iš PR. V. Bukantaitės nuotr.

Fig. 3. The calf skeleton as seen from the SE.

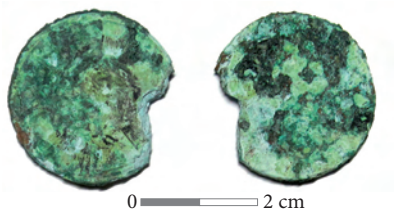

4 pav. Prancūzijos–Prūsijos karo dalyvio atminimo medalis. V. Bukantaitės nuotr.

Fig. 4. The Franco-Prussian War medal.

aptiktas 10–80 cm storio kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVIII–XX a. Buvo tiriama iki projektinio 80–120 cm gylio. Iš aptiktų radinių paminėti keli XIX a. keramikos fragmentai, gyvulių kaulai, stiklo ir butelių stiklo šukės. Automobilių stovėjimo aikštelės centre po asfaltu 60 cm gylyje aptiktas XIX a. II pusės šiukšlynas, sudarytas iš keramikos ir stiklo šukių. Greta kitų jame aptiktas įdomus radinys – smarkiai sunykęs 1871 m. gegužės 20 d. įsteigtas Prūsijos bronzinis medalis, teikiamas 1870–1871 m. Prancūzijos–Prūsijos karo dalyviams šiam karui atminti (4 pav.) (jo priklausomybę nustatė LNM Numizmatikos skyriaus vedėja Dalia Grimalauskaitė).

Sklypo Bangų g. 5A tyrimų metu nustatyta, kad ši vieta iki pat XX a. pradžios buvo neužstatyta, o jos paviršius gerokai (iki 3 m) žemesnis, nei yra dabar. Itin vėlyvą sklypo užstatymą sąlygojo greta 1627–1770 m. funkcionavę miesto gynybiniai pylimai, kurių dalis į ŠV nuo sklypo išlikusi ir dabar.

Bangų St. 5A

In 2011, an area (a total of 580 m^2) was excavated on the plot at Bangų St. 5A in Klaipėda Old Town but only 19th–20th-century thick (2.4–3.1 m) fill layers (Fig. 1) with isolated coeval finds, fairly large quantities of mollusc shells, and natural flint finds that found their way to the site in ballast sand were found. Its bottom part, up to 35 cm thick contained larger quantities of earlier 17th–18th-century finds. The fill layers contained pan, pot, and dish sherds, kaolin and ceramic pipe fragments, glass bottle shards, stove tile fragments (Fig. 2), a Franco-Prussian War medal (Fig. 4), and animal bones. In the sterile soil (bluish clay) under the fill layers, the remains of a calf and two dogs were discovered at a depth of 3.2 m in the SE part of the excavated area (Fig. 3).

Tomas Ivanauskas

Puodžių gatvė 11 / Bokštų gatvė 6

2011 m. lapkričio 17–30 dienomis sklype Puodžių g. 11 / Bokštų g. 6 (Klaipėdos senojo miesto vietos su priemiesčiais (UK 27077) teritorija) buvo atliekami žvalgomieji tyrinėjimai ir žvalgymai tiesiamų buitinių nuotekų ir šiluminės trasos vietoje (1 pav.). Jų metu ištirti 6 2x1 dydžio šurfai (iš viso 12 m^2) bei žvalgytos kasamos tranšėjos, kur fiksuotos 8 atkarpos.

Tiriamas sklypas patenka į teritoriją, vadintą Vitės priemiesčiu. Remiantis istoriniais duomenimis, žinoma, kad miesto Š dalyje, palei marių pakrantes nuo seno kūrėsi gyvenvietės, vadintos „vitėmis“. Jų gyventojai buvo žvejai bei prekiautojai žuvimi. Pirmą kartą Vitė prie Klaipėdos paminėta 1437 m. mokesčių mokėtojų sąrašuose. Mažoji Vitė Ordino laikais priklausė piliai. 1540 m. ten stovėjo 23 apmokestintos sodybos. 1678 m. kaimas sudegė. Vėliau Mažoji Vitė susiliejo su Didžiąja. 1825 m. Vitėje buvo 321 gyvenamasis namas ir gyveno 3610 žmonių. Didžiosios Vitės kai-